

Szövetkezés

Felelős szerkesztő:
Fekete György

rendkívüli kiadása

Megjelenik
16.000 példányban

A szövetkezeti kaláka ünnepe.

A kaláka szó még a magyarlakta vidékeken sem mindenütt ismeretes. A Székelyföldön hasznos, régi szokást jelent, amit szövetkezeti körökben méltán neveznek a szövetkezés ősfelmájának. A kaláka a felebaráti szeretetnek, a kölcsönös segítségnek egyik legszebb emberi megnyilvánulása.

Mi is tehát voltaképpen a kaláka? Elbuzdul valakinek az igavonó állata, nem tud helyette hirtelen másikat venni, de vetés ideje lévén, a kenyertadó föld parlagon nem maradhat. Ilyenkor aztán a kárvalott ember „megszólítja” a szomszédait, ismerőseit, jóembereit, hogy kalákázzák meg egy napi szántással. Építkezés idején szintén kalákával, vagy kalákában hordják össze az építkezési anyagot: a fát, követ, homokot stb., sőt még az építkezésben is segítenek egymásnak. De kalákát hívnak össze gabonahordásra és fahordás idején is, vagy más alkalmankor is.

A kalákának a lényege az, hogy nem pénzért végzik a munkát, hanem szükség szerint ma egyiknek kalákáznak, egyiknek segítenek közös munkával, összefogással, holnap a másikon. A kalákának magasabb erkölcsi tartalmat az ad, hogy egyáltalán nem szigorúvett kölcsön munka. Vagyis, ha az egyiknél talán csak félnapig tartott a gabonahordás, mikor az illető viszonzza a kalákát, ha még van munka, délben nem mond bucsut a házigazdának.

Nem mondják, de gyakorolják az „Egy mindnyájunkért, mindnyájan

egyért” szövetkezeti elvet. Szép ősi szokás a kaláka, amely hasznos gazdasági jelentősége mellett, nagy erkölcsi értékekkel is bír azért, hogy a népet egymás kölcsönös segítségére, megbecsülésére szoktatja. Kaláka alkalmával mindenki munkájának a legjavát adja, s becsületbeli kötelességének tartja, hogy tisztességes munkát végezzen.

A jólvégzett együttes munkát aztán meg is ünneplik a maga módja szerint. Kaláka végeztével rendszerint „asztalülés” van, amikor a háziasszony és a házigazda megvendégelik étellel, itallal a kalákásokat.

Érdekes, hogy mennyi hasonló és azonos vonást találunk a szövetkezésben és kalákában. Mindkettő gazdasági célt, kisémberek összefogását, anyagi előhaladását szolgálja, de magas erkölcsi tartalommal és célkitűzéssel. A kaláka is, éppen úgy, mint a szövetkezés, dolgos munkáskezek összefogását jelenti. Amint a kalákában senki nem egyéni érdekből dolgozott s mégis munkájának a legjavát adta, úgy kell felsorakozniok a szövetkezeti tagoknak is szívből és lélekből fakadó munkával szövetkeztük mellett, ahol az egybe-

kapcsolódó dolgos munkáskezek, a közös érdeket szolgáló, szövetkezeti célok megvalósításáért dolgoznak.

A rochdali szövetkezeti utőrök tehát a szövetkezeti életet az idők követelményeinek megfelelően csak új rendszerbe foglalták, de magát az alap gondolatot, az önségélyt és a kölcsönös segítségel őseink nemcsak ismerték, hanem a mindennapi életben gyakorolták is; a kalákában, a közös legeltetésben és a hámbár közösségek létesítése által.

Julius első vasárnapján a világ szövetkezői ünnepet ülnek. Olyan ez is, mint a falusi kaláka ünnepe. Az együtt-egymásért való, kölcsönös szövetkezeti munka diadalra jutását ünnepeljük. Ezen a napon a földkerekség minden szövetkezőjének szíve összedobban és így lesz százötven millió szövetkezeti család közös, kaláka ünnepe a szövetkezeti-nap.

A szövetkezők világünnepén ünnepeljünk hittel, komoly elhatározással, hogy jövőben még fokozottabb munkával veszünk részt a szövetkezeti kalákában s így szolgáljuk kölcsönösen, egyesült erővel, közös gazdasági gyarapodásunkat és erkölcsi előhaladásunkat.

A gondos családapa és a takarékos háziasszony csak a saját szövetkezetében vásárol!

1. Ott mindig jóminőségű árut kap,
2. a szövetkezetben igazságos árat szabnak,
3. az árut pontosan kimérik,
4. a szövetkezetben előzékenyen kiszolgálják,
5. aki a szövetkezetben vásárol, saját boltját erősíti!

Dr. Drexler Béla emlékére.

Még egészen friss a rög a Hangya-Központ szeretett Elnökének sirhalmán, akinek vigyázó tekintete, ezelőtt két héttel még ott volt a legtávolabbi és legkisebb Hangya-szövetkezeten is. Erdélyszerte osztatlan részvétet váltott ki a szövetkezetek és a gazdátársadalom nagyrabecsült vezérének tragikus halála, aki egy életen keresztül dolgozott a szövetkezetek előhaladásán, hogy ezzel is szolgálja a gazdátársadalom jólétét, boldogulását.

A Felvidéken született. Jogi és gazdasági tanulmányai elvégzése után, a földmivélsügyi minisztériumból 1903-ban helyezték hozzánk, Erdélybe. Fiatalos lendülettel, nagy munkakészséggel látott hozzá a falvak gazdasági életének a fellendítéséhez. *Gazdaköröket, szövetkezeteket szervezni minden községben, hirdette mindenfelé, ahol csak megfordult.* Alig van község, a Nyáradmentén, a Mezőségen, a Maros völgyének felső szakaszán és a Kisküküllő keskenyedő völgyében, ahol még ne fordult volna, hogy a helyszínen személyesen győződjék meg a község gazdasági viszonyairól és meghallgassa a gazdák panaszait és óhaját.

Nem a kényelmes iroda bezárt falai közül intézte a gazdasági szervező munkát, hanem nyitott szemmel járt a nép között, hogy gyűjtse az adatokat, a tapasztalatokat s eszerint tegye meg a szükséges intézkedéseket. Jártában-keltében pedig mindenütt kutatta, kereste a megértő, önzetlen, munkavállaló munkatársakat. Méltóságos urak, lelkesek, tanítók, földbirtokosok, egyszerű székely gazdák készséggel nyújtottak segítő-jobbot, hogy a falusi gazdanép felkarolása, erkölcsi és anyagi felemelése sikerrel járjon. Munkája eredményes volt.

Kitűnő gazdasági szakelőadókkal kezdte a gazdák, a háziasszonyok oktatását, a gazdasági élet minden ágában. A nevelő munkát gazdasági kiállítások követték, ahol a kiváló, jótéjelő nyugati fajállatok kerültek bemutatásra és jutalmazásra. Az állattenyésztés színvonalának emelését sürgette és segítette elő minden vonalon, mivel az erdélyi éghajlati és természeti adottságok elsősorban állattenyésztésre alkalmasok. A gyümölcsstermelés szakszerű meghonosításáért is rendkívüli munkát fejtett ki.

Kiállítások, szövetkezeti szervezések, más gazdasági összefüggések alkalmával mindenütt ott lehetett látni magas, kiemelkedő, tekintélyes alakját, aki nemcsak azért jött, hogy együtt örvendezzen a falu ünneplő lakosságával, hanem, hogy elismerését fejezze ki a haladás felett, köszönetet mondjon a falu vezetők önzetlen munkájáért s megszorítsa a kezét a földfiainak.

Rendkívül szerette, becsülte a haladni vágyó, tanulni akaró egyszerű gazdaembereket. Melegen érző szívével, közvetlenségével meg is nyerte bizalmukat, akik nemcsak a méltóságos urat tisztelték benne, hanem

szerették és becsülték, mint a kisemberek, a gazdanép érdekeinek a védelmezőjét. Ha ideje engedte órákig eldiskurált a gazdákkal ügyes-bajos dolgaikról. De nemcsak tanácsokat osztogatott, hanem rendszeren ő is véleményt kért. A Targu-mureși Áruraktárunknál a csütörtöki hetivásár alkalmával megforduló körzeti szövetkezeti vezetők mindig behatóan megtárgyalták az időszerű szöv. tkezeti kérdéseket, amikor a Méltóságos Úr bent volt. Ez a magas cím azonban nem jelentett válaszfalat hálózatunk Elnöke és a kicsiny szövetkezetek vezetői között. Összekapcsolta mindnyájuk szívét, a szövetkezeti-ügy előbbrevitelének fontossága.

Ennek a rendkívüli szövetkezeti szeretetnek tulajdonítható, hogy utazásai közben nem haladhatott úgy át egy községen, hogy a szövetkezetbe be ne nézett volna. E sorok írója is, mint kezdő ellenőr egyik küküllőmenti községben találkozott legelőbb felejthetetlen emlékü Elnökünkkel, aki a legapróbb részletekig alapos, szakemberre valló hozzáértéssel vette számba a szövetkezet helyzetét és adott tanácsokat a szövetkezet vezetőségének.

Egy eredményekben gazdag, munkás élet kötötte hozzánk, aki nem tudott megválni ettől a földtől, az ő szeretett munkamezejétől s nagyrabecsült munkatársaitól. Szíve jóságát és melegségét osztogatta mindenfelé amerre megfordult. De a valamikor fiatalos, rugalmas szívet, 34 esztendő nehéz, közéleti munkája kifárasztotta. A jóságos szív pihenni akart s egyszerre váratlanul megszűnt dobogni.

A gazdaközönség nagy jótévője tetteivel, áldozatos, közérdekű munkájával örök emléket állított magának az

általá alakított és irányított szövetkezetekben s az erdélyi gazdasági élet színvonalának az emelésével sok-sok tizezer szövetkezeti család háláját érdemelte ki.

Dr. Drexler Béla munkájáért sohasem várt elismerést, hálát, senkitől. Valósággal kerülte a nyilvános ünnepeket. Végtelenül szerény, egyszerű ember volt. Halálában is méltó kívánt lenni életéhez. Végakarata szerint virág, bucsubeszédék és temetési menet nélkül hantolták el az édesanyaföld rögei közé, amelynek népéért annyit dolgozott.

A szövetkezők tábora a legtávolabbi hajlékban is áldozzon szeretett Elnökünk emlékének s gondolatban keresse fel a vásárhelyi temetőben azt a virágnélküli sirhalmot, mely alatt szövetkezeti hálózatunk nagy vezérférfia alussza örök álmát. Ott hódoljunk néma fogadalommal nemes emlékének, hogy szövetkezeteinket szeretni, becsülni és óvni fogjuk minden erőnkkel, mert ezek a gazdátársadalom legnagyobb kincsei. Ezzel tartozunk gazda népünk érdemekben gazdag, nagy jótévőjének.

Emléke legyen áldott, pihenése csendes!

—f—

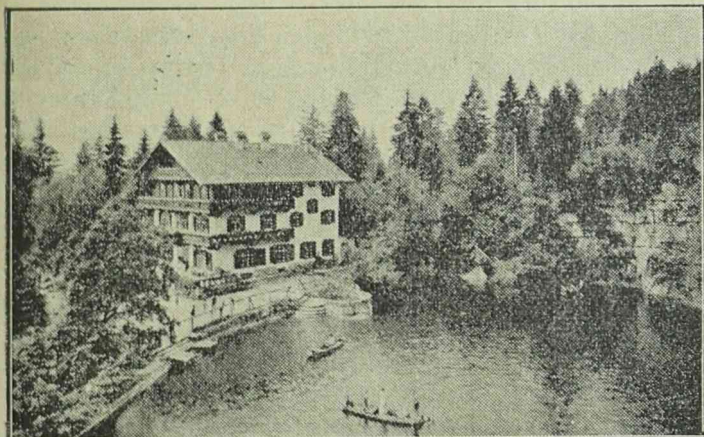

Dr. Drexler Béla, 1876—1937.

SZÖVETKEZETI KÉPES HIRADÓ.

AUSZTRIA SZÖVETKEZETI MOZGALMA.

A szövetkezeti-nap alkalmából az osztrák szövetkezeti mozgalomról közlünk néhány képet. Már e képek is méltóan szemléltetik azt, hogy Ausztriában különösképpen a fogyasztási szövetkezeti mozgalom milyen magas fokon áll. A fogyasztási szövetkezetek egyedül Bécsben többszáz fiókbolttal rendelkeznek, hogy az óriási kiterjedésű főváros minden pontján a fogyasztók szövetkezeti-boltban vásárolhassák meg háztartási szükségleteiket. A fűszerárak mellett különösen nagy súlyt helyeznek a szövetkezetek az élelmiszerek: kenyér, tojás, tej, zöldség és hentesárak árusítására. A szövetkezeteknek külön kenyérgyárak van. A szövetkezetekben elért felesleget részben újabb szövetkezeti vállalatok létesítésére, részben pedig társadalmi jótékonyásra használják fel. Rendkívül sokat áldoznak szövetkezeti irányú nevelésre és továbbképzésre is.

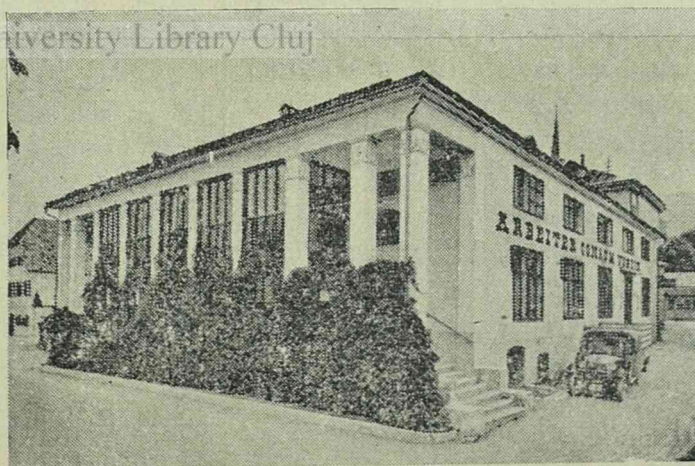
Szövetkezeti gyermeküdülő-telep Innsbruck mellett.

A bécsi termelősövetkezetek kalapgyára.

Szövetkezeti fiók-bolt Glognitz-ban.

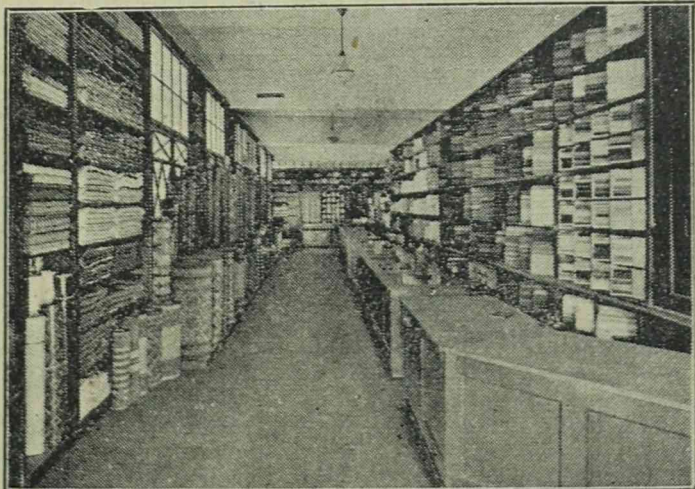

Munkás fogyasztási szövetkezet Ischl-fürdőn.

A felső-osztályos takarékos- és fogyasztási szövetkezetek központi székháza.

Ausztriában, főleg a bécsi fogy.-szövetkezetek, a tagok megtakarított pénzét is gyümölcsözően kezelik.

„Gewah“ szövetkezeti ruhaüzlet.

Az egész Bécset behálózzák a „Gewah“ kitűnően felszerelt ruhaüzletei, ahová a tagok bizalommal fordulnak ruházati vásárlásaikkal.

A szövetkezők világünnepén,

július első vasárnapján embermíllők ajkáról száll az ég felé a hála és köszönet szózata. Valóban nagyon sokat köszönhet az emberiség a szövetkezésnek, amely új irányba fordította a világ gazdasági fejlődését és megkezdte azt a szervező és nevelő munkát, ami által kiküszöbölhető a gazdasági életből a kapzsiság, az önzés, a kizárólag nyereségre törekvő kalmárszellem.

A szövetkezés a kisemberek gazdasági összefogását jelenti, hogy így védjék meg közös gazdasági érdekelket a kizsákmányolás ellen. Közös összefogással, egymás kölcsönös segítségével segíthet önmagán a fogyasztó társadalom. Amióta az új alapokra fektetett szövetkezeti szervezkedés megindult — közel egy évszázad alatt — a szövetkezés komoly eredményeket ért el az egész világon. A fogyasztó társadalom egy hatalmas védőgátat talált a szövetkezetekben, amelyek napjainkban nemcsak falusi szatócsárakat mérsékelik, hanem még a hatalmas kartellek áremeléséinek is útját állják a szövetkezeti gyárak.

Az emberiség szövetkezeti szervezete tehát rövid idő alatt, komoly és döntő gazdasági tényező lett a világ gazdasági életében és avval ma már számolnak a legkiválóbb gazdasági szakértők is és úgy beszélnek a szövetkezetről, mint a gazdasági élet jövő-rendszerezéről, amely a gazdasági életben érvényesül az erkölcsi igazság törvényeit is. Ennek az igazságos gazdasági rendszernek az uttörő munkásairól emlékezzünk meg méltó kegyelettel a szövetkezeti napon. Ezeknek a soraikban ott vannak a rochdali derék iparosokon kívül: Reiffeisen, gróf Károlyi Sándor, Spiru Haret és Wolf Károly, akiket mi közelebről ismerünk.

Kezet kézbe téve haladjunk e kiváló szövetkezeti uttörők nyomdokain, hűséggel, tántoríthatatlan

igazságszeretettel, mert csak a szövetkezeti elvek diadalra jutása után lehet boldogabb, megelégedettebb a mai küzdő ember.

A szövetkezeti-nap idei ünnepe, legyen a szövetkezők igazi testvéri kézfogója.

A vaseke és a bosnyákok.

A vaseke használatára egyik földmivelésügyi miniszter vette rá a bosnyákokat, ami egyáltalán nem volt könnyű feladat. Próbálta olcsón adni, próbálta doboltatni a falvakban, de nem ment sehogy. Az előjáróságok is eléggé buzgólkodtak, hogy a néppel megértessék a vaseke célszerűségét, azonban eredmény nélkül. A hagyományos fakét a maradi bosnyákok nem akarták elhagyni semmi pénzért. Ekkor a miniszter leleményes megoldáshoz nyult. Minden falusi bíró udvarán egy vasekét helyezett el s elrendelte, hogy minden kihágásnál a pénzbírság megfizetése mellett, a gazdák kötelesek a földjük egy részét hatósági ellenőrzés mellett vasekével megszántani.

A bosnyákok csikorgatták a fogukat, rimázkodtak a bírónak, hogy változtassa az egész büntetést pénzre. Ebben a tekintetben nem volt szabad kegyelmet gyakorolni. A rendeletben is benne volt, hogy a büntetés mindig a szántóföld egy részére és sohasem az egészre terjedjen.

A következő terméskor azután éppen így világlott ki, hogy szében áll a gabona a vasekével szántott részekben.

Lassan belátták a bosnyákok, hogy a vaseke sem az ördög száma és néhány év múlva büntetés nélkül is kezdték a vasekét kölcsönkérni a bírótól és ismét egykét év elteltével minden bosnyák vasekével szántott.

A szövetkezeti szivárványnak hét színe van:

1. Kölcsönösség
2. Békesség
3. Áldozatkészség
4. Kitartás
5. Felebaráti szeretet
6. Becsületesség
7. Takarékoság!

Ugorka eltevésre.

Csak Hangya-borecetet

használjon minden háziasszony. A szervezetre rendkívül hatással van az, hogy a háziasszony az ételkészítésnél milyen ecetet használ. Most a közeledő ugorka eltevés idején felhívjuk igen tisztelt Szövetkezeti Háziasszonyaink figyelmét a Hangya-borecetet kitűnő minőségére, melyet tiszta borból, az egészségügyi törvény rendelkezései szerint készítenek. Ha családja egészségére gondot fordít, úgy háztartásában kizárólag Hangya-borecetet használjon. Ugorka eltevésre vásároljon Hangya-borecetet, mert ezáltal rendkívül kellemes ízű, természetes-savanyu ugorkája lesz a tél folyamán.

Drága-e az ólomzárolt vetőmag?

A napokban az Alföldi-rónán utaztam. A kánikulai rekkenő melegben szomorúan szemlélgettük a vonat ablakából a gyenge termést, a kiégett legelőket. Egyszerre csak a buzatáblákat a tavaszi vetés forgó váltotta fel, ahol egymást követték a hereföldek. Bocsánat tévedtem, mert azt kellett volna írnom, hogy „arankaföldek”. Ugyanis a herének még hirmagját is alig lehetett felfedezni azokon a táblákon, amit a verejtékező gazda vetéskor valószínűleg jó takarmánypótló herének szánt. A haragos-zöld here helyett mint valami vastag téli bunda tarkarta a herés parcellákat a messzészárgálló aranka. A velem együtt utazó kiscgazda testvéreim a szárazságra akarták fogni az aranka bő áldását, én pedig az alkalmi heremag beszerzésének tulajdonítottam az arankát. S tényleg a következő heretábla engem igazolt. Ugyanis egy többholdas heretábla következtét valamelyik uradalmi birtokból, amely teljesen arankamentesen, egyetlen sárgafolt nélkül igazolta, hogy a gazdája nem sajnálta a pénzt az ólomzárolt heremagért.

Visszont a kiscgazdáknak nagyon drágába került az olcsó heremag. Ráíztették a második heretermést egészen, amely akár takarmányban, akár heremagban jelentős összegre rug. Hányszor és hányszor hangoztattuk, hogy jó vetőmag biztos termést jelent. Ha azok a bizonyos alföldi kiscgazdák is ólomzárolt vetőmagot használtak volna, mint az uradalom, akkor a heretáblájukat az aranka nem lepte volna be. Vonja le a tanulságot minden gazdatársunk s mindig csak megbízható helyről vásároljon vetőmagot. —f—